

A F R I C A.

lum redactis fere omnibus, visendas præbet murorum aliquot reliquias, & aquæ-ductum, qui aquam e monte quodam triginta inde distante miliaribus in urbem ducebat. Territorium tamen habet satis fertile, hortosque omni fructuum genere copiosissimos. Ciuitas in ea regia est Tunetum, annis superioribus 1535. à Carolo Quinto Casare Augusto capta. Gaudet insuper Thermis aquarum calidarum ac salubrium ad Radam urbem, lacu etiam aquarum calidarum circa Elhalma, qui leprosos sanare dicitur. Ad Tunetenses Veneti, Geneueses, ac omnes mercatores Christiani mercatus gratia sese conferunt. Agrum habent aridum, nihil ferentem nisi cultus optimè & irrigatus fuerit. Quapropter & frumeta sua aliunde petunt: aquæ præterea penuria laborant, pluuialem ex cisternis quibusdam petunt, aquam salam seu marinam baiuli in urbem venalem conuehant, eam enim salubriorem potui putant quàm pluuialem. Vocatur autè totus penè hic tractus iuxta vtranque Syrtim, ad Barchæ deserta vsque, propriè Africa. Ptolomæus minorem Africam vocat, vbi Zeufis est & Carthago, Maxula, Utica, Catonis morte insignis, & Byzantium quæ Lybiphœnices incolunt, continens minorem Syrtim, Leptim, Cyniphim flu. & regionem Tripolitarum, & Leptim mediam, quæ & Neapolis dicitur, & Syrtim maiorem, quam *Seche de Barbaria* hodie vocant, Philenorum aras. Maioris ac minoris Syrtis (quam *Golpho de Capi* nunc appellant) difficultas est, quòd cum multis in locis fundum habeant cœnosum, propter maris continuos accessus & recessus, contingit, vt multi in præuia incidentes inhærescant, & rara nauigia euadant. Quapropter eminus nauigant, cauentes ne incauti à ventis deprehensi, in sinus illidantur. Hodie omnis hæc terra vno nomine Barbaria dicitur, vel à murmure incolarum, vel à frequentibus desertis. *Bar*, enim eorum lingua desertum sonat. Incipit autem ab Occidente circa Messa oppidum, tractuque littorum Septentrionem versus ad Herculis columnas, quæ ibi Strictum Gibraltar conficiunt: producitur inde Boreale latus, mari Mediterraneo lambitur ductu continuo, donec vtraque præterlapsa Syrti, Meietim montem (qui Atlantis vltimus apex est) coassumat, eoque versus Orientem finitur. Meridionale latus limitat pars Atlantis, quæ Mediterraneum mare respicit. Atque hæc nobilissima totius propemodum Africæ regio est subiecta 3. climati, ita vt parallellus Borealisissimus Barbariæ sit 10. diesque maxima horarum 14. Australisissimus autem 7. vbi dies prolixior horarum 13. longaque erit Barbaria miliaribus Italicis plus minus 2400. aut Germanicis 600. lata autè Italicis 330. Germanicis verò 82. vbi latissima deprehenditur. Neque ab his aliena sunt quæ Strabo de Mauritanis tradit. Mauritaniam feracem esse, parte tamè excepta, quæ deserta est, fluminibus & lacubus abundare. Arbores profectò & multas & magnas habere, & omnia ferra, atque & mensas ex vno integroque ligno, ac varias Romanis suppeditare. Eius flumina Crocodilos, & alia animalium genera habere proditum est, ijs similia quæ sunt in Nilo. Sunt qui credunt Nili ortum extremis Mauritanie partibus proximum esse. In quodam flumine Hirudines gigni septenum cubitorum, quæ gulam perforatam habeant, per quam respirat. Item in ea regione vitem nasci, cuius crassitudinem vix duo homines complecti queant. Racemum esse cubitalè, & omnem herbam altam, & olus recens, & draconium Staphylinorum, Hippomaratri & Carduorum scapos duodenum cubitorum, crassitudinem palmorum quaternum. Alit hæc regio Dracones, Elephantes, Capreas, Bubalos, & similia animalia, item Leones ac Pardales, fert etiam Mustellas felibus pares ac similes, excepta rictus eminentia, Simiarum quoque maximam multitudinem. Mauri conia cincinnis exornantur, & barba, & auro, & tersura dentium, & vnguium cultu, pugnantque frequentius ab equo hastati, equis nudis vtentes, & iunceis franis. Gerunt etiam gladios, at pedites Elephantum pellibus pro clypeis se protegent. Leonum & Pardalium & Vrsorum pelles induunt, & dormientibus substernunt. Ac ferè ij & sequentes Massæsylij, & Libes magna ex parte vnus sunt cultus, & in cæteris persimiles, paruis equis vtentes celeribus tamen & obtemperantibus, quorum quidam sunt, qui etiam sine tractu dominum sequuntur vt canes. Ora maritima complures habitationes, & complura flumina habet, & regionem valde commodam. Quæ verò in penitiorè iacent regione, montana sunt ac deserta. Quæ Getuli tenet, quodammodo dispersa sunt vsque ad Syrtes. Ibi verò ad mare & campi vberes sunt, & vrbes multæ, flumina &

lacus. Est etiam ibi bituminis fons, & ærariæ, & pennatorum, & non pennatorum Scorpionum multitudo, magnitudine septenum vertebrarum. Item Phalangia, & multitudo & magnitudine excellentia, & lacertæ bicubitales. Atque hæc de Mauritanis dicta sufficiant, nunc Numidiam aggressuri.

NUMIDIA altera pars Africæ, incertis propemodum limitibus à Geographis distinguitur. Hanc Ptolomæus inter Ampfacum & Rubicatum fluuios ponit, qui nunc Suffegmare & Ladon dicuntur, vbi etiam Ampfacus in mare nostrum seu Mediterraneum effunditur, ibique finem Numidicum illabitur. Exigui sanè fines, ac nescio an digni forsitan, qui principalis pars tam vastæ & spaciøsæ terræ dicantur. Eos certè Neoterici omnes Barbariæ adiungunt, atque sub Tuneti regno comprehendunt, estque pars ea quæ Constantina illis dicitur & Bugiæ pars. Numidiam initium suum habere dicit Iohannes Leo ab Eloacato vrbe, quæ ab Aegypto centum distat miliaribus, extendique ait Occidentem versus ad Nunnum oppidum Libyæ maritimum, ad Septentrionem Atlante claudi, ea nimirum montis facie quæ austrum respicit, ad meridiem Libyæ deserto arenoso terminari. Huic autem annumerat Tesselum, eiusque desertum ad Oceanum Occidentalem, è regione regni Marocci. Guadenum etià, Ifram & Acham, Segelmessum quæ Mauritaniam opponitur, item Tebelbelthi & Zebi regiones Bugiæ obiectas, & quæ Biledulgerida vocant, vnde totam Numidiam etiam denominant, estque ea regio quæ Tuneti regnum respicit, vbi Getulia propriè est, & Libyæ interioris pars, ad quam postremo habitandam Numidiæ accessere, cum numerus eorum excreuisset. Ita vt pro Numidia habeatur, quicquid citra Atlantem montem Barbariæ subtenditur. Græcis ea Numidia quæ circa Carthaginem est Metagonitis terra vocatur. Numidiæ autem seu Nomades dicuntur tanquam pastores, quod vagantes terram occupent, & mappalia seu domus pabulis permutandis, quemadmodum Misnesium opiliones plaustris circumferant. Hos Salustius à Medis, Persis, & Armenis ortos dicit, qui in exercitu Herculis erant, quos post obitum eius in Africam transuectos nauibus ait, vbi proxima nostro mari loca occupauere primum, sed Persæ intra Oceanum magis. Hi que alueos nauium inuersos pro tugurijs habuere, quia neque materia in agris, neque ab Hispanis emendi aut mutuandi copia erat: ijde paulatim per connubia Getulos sibi miscuere, & quia sæpe tentantes agros, alia deinde atque alia loca petiuerant, semetipsos Numidas appellauere. Denique Africæ pars inferior pleraque à Numidis possessa est. Hæc ille: Vnde factum opinor, vt omnia illa deserta, quæ inter Getuliam & Nigritarum terram sunt Numidiæ ascribantur. Hæc inter Africæ partes infimo loco est habita, eiusque regionis pauca sunt quæ celebrentur, præter marmor Numidicum & Dactylos, quorum ingentem hinc inde profert copiam, verum non vbi que æquè laudatos. Vbi præstantissimi crescunt est Biledulgerida regio calidissima & aridissima. Quapropter Arabes eam vno omnes nomine terram appellant dactyliferam, eò quod hæc sola Africæ regio Dactylos habeat. Iohannes Leo vir rerum Africæ peritissimus, vtpote qui in ea annos plurimos commoratus educatusque, ac legationibus publicis Principum functus sit, de huius fructus natura sic tradit lib. 6. descriptionis Africæ. Dactylorum alij sunt masculi, alij foeminae: masculi flores tantum producant, foeminae fructum: verum foeminarum flores non aperiuntur, nisi quis masculi ramum cum floribus adiungat, alioqui dactyli vilissimi, maximisque nucleis proueniunt. Incolæ verò harum regionum communiter hordeo aliisque vilissimis cibus viuunt, adeo vt compluribus in locis panem non nisi festiuis gustent diebus: ita frumeti nihil prorsus proferunt, sed pro eo dactylos cumulant, quos ad Tuneti regnum conuehant, vnde ad nos asportantur. Mittit præterea Numidia & Mafsilia equos cursu præstantes. Et prope Mestratam locus est qui copiosum producit crocum. Infestantur verò incolæ infinita Scorpionum atque serpentum copia, quorum moribus venenosis multi quotannis interfecti inueniuntur. Subijciuntur initio tertij ferè climatis, parallellus eorum Boreus septimus est numero, ibidemque dies eorum maxima horarum 13. Austrinus est quintus cum medio, habens diem maximam horarum 13. Longa autem habetur Numidia miliaribus Italicis 3000. Germanicis 750. vbi autem latissima est, habet Italica circiter 270. seu German. 67.

Sequitur Libya, tertia Africa pars tractanda.

Veteres Græci vniuersam quidem Africam Libyam appellauere. Vnde Lucani carmen: *Duc age per Scythia populos, per inhospita Syrtis littora, per calidas Libyæ sitientis arenas*. Proprie autem Libyam dicunt, eam saltem Africæ partem, in qua Libya Epaphi filia habitauit, à qua nomen terra sortita est. Sunt qui hos à Puth filio Cham originem traxisse dicant, à quo Mauritanus fluuius Phuth nomē retinuerit. Estq; is locus qui Cyrenaicæ subiectus est, quā Libyam exteriorē vocant. Marmaricam olim, nunc Barchæ desertum nominant, terra aspera & inculta: quanquam Marmaricam nonnulli dictam velint partem quæ Libyæ exteriori versus Occidentem iungitur. Post Ammonis templū auctores Marmaricæ Libyam ponunt, cuius loca nonnulla, verūm per pauca eximia dicuntur fertilitatis. De quibus apud Strabonem sic legitur. In præter montana (est autem illi de Libya sermo) lapillos inueniri dicunt Carbunculos & Carchedonios, in campis testacearum & serpentium multitudinem, vt dictum est, cum de Ammone ageremus. Item apud eos arbor est nomine Melilotus, ex qua vinum conficiunt. Nonnulli terram biferam habent, & duas messes faciunt. Culmus est quinum cubitorum longitudine, crassitudine verò parui digiti, fructum affert modios ducentenos & quadragenos. Vere non ferunt, sed terræ colligatis paliuris versæ atque sacrificata, semina satisfaciunt, quæ ex spicis in messe ceciderunt, maturescunt enim ibi æstiuæ fruges. Sed propter serpentum multitudinem operarij ocreas gerunt, cæteras corporis partes pellibus contegentes. Dormituri verò lecti pedes alio obliniunt, scorpionū gratia paliuris circumligant. Hactenus ille. Quanquam de Cyrenaica potius hæc dicta putem, quæ & Pentapolis ab vrbū in ea numero appellata fuit, quæ sunt Beronice, Arfinoe, aliàs Crocodilorum ciuitas, Tenchria Straboni dicitur: Ptolomæus olim Barce, Appolonia, & quæ regioni nomen dedit Cyrene, vnde Simon ille Cyrenensis, quem cogebant Iudæi Crucem, in qua Saluator noster Christus passus est, ferre. Quam regionē Pyndarus equis optimis abundare. Herodotus autem ita fertilem dicit, vt menses continuos ocre fructus habeat: idque in ora maritima, verūm in penitiorē regione, vbi à mari introrsum ad terna quaternauē milliaria progressum fuerit, ibi Barchæ desertum est, incipiens à Mesurata, ac se versus Orientem extendens ad confinia vsque Alexandriæ loca: sic vt longitudine Italica 1300. seu Germanica 325. latitudine autem Italica quidem 200. Germanica verò 50. capiat milliaria. Desertum asperum atque frugibus infelicissimum. Leones gignit plurimos, ac venenatorum ingentem saburram, vtpote serpentum & pestium pestem Basiliscum, serpentem, vt ait Plinius, 12. non amplius digitorum magnitudine, candida in capite macula, & quodam diademate insignitum: sibilo omnes fugat serpentes, necat frutices nō contactas modò, verūm & afflatas exurit herbas, rumpit & saxa. Ptolomæus Aegypto has partes adiungit. Illud quoque obiter monendum duxi, in hac Cyrenaica Libya Hesperidum hortos esse, aurea mala ferentes, Poetas fabulatos, quæ interfecto peruigili dracone Hercules surripuerit. Vnde & Hesperiam hanc partem appellauere. Fabulam detegit Solinus, inquit: Flexuoso meatu æstuariū è mari fertur, ad eò sinuos laterib⁹ tortuosum, vt visentibus procul lapsus angueos fracta vertigine mentiatur: itaq; quod hortos appellauere circumdat, vnde pomorum custodem interpretantes, struxerunt iter ad mendaciū fabulandi. Hæc Solinus. Hic Pnyllicus sinus in sinu Libyco magnus & profundus nauigationis trium dierum, vt Herodotus affirmat. Pnyllis autem Strabone teste apud Cyrenaicam regionem naturalis quædam vis est contra serpentes. Et Plinius ait Pnyllos populos Libyæ prope Garramantes esse, quorum corpori ingenitum sit virus exitiale contra serpentes, cuius odore eos sopirent, eiq; morem esse liberos genitos protinus serpentibus obijcere sauisissimis, eoque genere pudicitiam coniugum experiendi non profugientibus adulterino sanguine natos serpentibus. Hinc Silius Italicus de Atyro scribens, sic ait: *Nec non serpentes diro exarmare veneno, Doctus Atyr, talisq; graues sopire Chelidros, Ac dubiam admota sobolem explorare Ceraste*. Et Plutarchus scribit Catonem iter per deserta Libyæ facientē, secū Pnyllos duxisse, qui morsibus serpentum mederentur, partim ore trahentes venenum, partim cantibus medicantes. Hæc gens, vt Solinus affirmat, à Nafamonibus capta, interijt, neque quicquam aliud præter opinionem de vestigio nominis sui Pnylli reliquerunt. His confines sunt Garramantes, vnde Strabone teste, Carchedonij lapilli afferuntur: apud quos esse etiam armenta feruntur, quæ obliqua ceruice pascantur, nam pronis directa in humum cornua officiant. Nulli certa vxor est, ex his qui tam confuso parentum coitu nascuntur, quos pro suis colant formæ similitudine agnoscunt. Dicuntur ab Aethiopicis & Oceano vicinis abesse 9. aut 10. dierum itinere, ab Ammone autem 5. dierū. Vocantur hæc regiones hac tempestate Nafaothæ & Carchæ deserta. Verūm cum Ammonis iam sapius meminimus, neque illud prætereundum existimauimus, in hac Libya Ammonis templum olim extitisse oraculo celeberrimum, ad quod spoliandum cum proficisceretur Cambyses, perdidit exercitum 50000. arenis obrutum, locus prædicatæ & eximia amœnitatis inter medias arenas: cuius regio si Diodoro Siculo lib. 17. Bibliothecæ, & Q. Curtio lib. 4. credimus, vndique desertis & aquæ

egentibus, prorsusque omni humano cultu carētib⁹ locis circumdatā; ipsa tamen in latum & longum stadijs 50. patens, multis amœnitque, & potu salubribus aquis irrigatur, & arboribus omnis generis maxime quæ fructus gignant, referta est: Aëris clemētia qualis ferè solet esse Verno tempore. Cumque finitima loca omnia in tolerandis æstibus caleant, locus hic solus temperie sua degentes ibi mirifice recreat. Non procul ab eo loco Orientem versus Solis foris traditur ab Herodoto, & Q. Curtio: cuius aqua sub lucis ortum tepida manet, medio die cum vehementissimus est calor, frigida eadem fluit, inclinato in vespere calefcit, media nocte feruida exæstuat, quoque propius nox vergit ad lucem, multum ex nocturno calore decrefcit, donec sub ipsūm diei ortum affueto tepore languescat. Hinc Ouidius Metamorph. 15. *Medio tua Corniger Hammon, Vnda die gelida est, ortuque obituque calefcit*. Quanquam duos nonnulli eiusdem naturæ fontes in his partibus esse velint, quorum alterum Solinus ad Debrim Garamantum oppidū, qui Hammoni ac Trogledytis vicini sunt, ad Hammonis templū alterum videri affirmat. De quo Silius Italicus lib. 3. *Stat fano vicina (nouum & memorabile) Lympha, Quæ nascente die, quæ deficiente tepescit. Quæque riget medium cum Sol ascendit olympum, Atque eadem rursus nocturnis feruet in vmbriis*. Nec obscurè ex Plinio colligi potest, duos esse Solis fontes. Horum verò miraculorum ex Neotericis Geographicis (quod equidē sciam) meminit nemo. Excepto Andræa Theneto Gallo in sua quam nuper edidit Cosmographia, qui ad Bordenam urbē Solis fontem locat. Sed hic loci Fezzæ & Birdenæ deserta iuxta Elocatam urbem, haud ita procul ab Aegypto constituunt. Sunt autē & hæc prouincie omnes à medio ferè secundi climatis, ad mediū vsque tertij. Ita vt parallelus earum Australissimus, vbi Libyæ Marmarica est, sit septimus, diesq; prolixior horarū 13½. Borealissimus autem vbi Pentapolis est, sit octauus, aut paulò vltra, diesque prolixior horarū 14½.

Interior autem Libya quæ Arabibus non aliter quam *Sarra* (quod desertum sonat) appellatur, est regio, si Leoni qui eas terras iustrauit, credimus, deserta planè & arenosa, quæ nec fontes, nec riuos, nec vllam habet aquam, præter eam quæ salsa vt plurimū, rarioribus quibusdam continetur puteis: quibus accedit quod sex sapenūm decemue dierum itinere ne guttula quidem aquæ inueniatur, nisi à mercatoribus, vtribus, camelis impositis, fuerit illis aduecta: quod ijs præsertim locis euenit, quæ è regno Fezzæ Tombetum, item quæ à Telenino Agadim itur. Initium habet in Occidente è mari Oceano ad Caput album, vbi Zanhagæ desertum aridissimum est. In Septentrione Numidiæ regnis Sus, Hacha, Dare, & cæteris terminatur, extenditq; se Orientē versus, ad loca propemodū Nilo flu. seu Elocatho vrbī finitima, ibique Gaogæ regno finitur. Versus Austrum ad Nigritarum terram diffunditur, quæ ab hac Senega & Nigro fluuijs sequeltratur, ibiq; Tombuthi & Gungaræ regnis terminatur. Totus verò hic tractus, in quinque distinguitur regiones seu partes, in Zanegates nimirum, Ganzigates, Tergates, Leutatas, & Berdoitas: quæ quidem gentes omnia ferè Libyæ interioris deserta inter sese partitæ sunt. Loca Oceano iuncta Azanegi occupat, populus barbarus, quos oris æquæ ac verendorum pudet, quare id quoque tectum circumferunt, eo quod halitum per id semper teterrimum emittant, nec nisi sumendi cibi gratia detegunt, manu tantisper leuantes velum, donec ingerant bolum, ac mox remittentes ne conspici os possit. Gens, vt à Cadamusto perscriptum est, pauperrima, mendax, ac proditori dedita. Hunc verò morem Iohannes Leo nobilioribus saltem eorum, familiarem dicit, eumque ciuilitati ac modestiæ eorū ascribit. His ad Africum ventum sita est regio Argin vsque ad Oceanū, ad Lebecium autem habet desertum *de Gualata*, ad promontoriū vsque cui Capiti albo nomen est: cuius regnū pagos tantum tres, cum aliquot vicis & campis dactyliferis complectitur, item Hordenum ac eius desertum, locus apertus, nullo muro cinctus, Arabum diuersorū & Camelorum, qui Tombutum proficiscuntur statio. Viunt hordeo & careotis, potus est illis Camelorum ac aliorū animalium lac. Vino carēt, solum sterile est, minimeq; herbidum, armenta etiam eorum nostris minora sunt. Alunt autem & hæc loca Leones, Pardos & Struthiones. Versus Nothum autem Tombuthi regnum habent ad Nigritū fluuium vsque, cuius domus omnes tuguriola sunt cretacea, stramineis tectis cooperta. Huc contendunt Arabes mercaturæ gratia, itē Barbari, Europæos pannos huc deferentes. Incolæ gossypium texunt. Regio hæc frumentis, pecudibus, lacte atq; butyro abundat, quod efficit Nigri flu. exundatio. Salis autem magna caritas. Aquis dulcibus non destituuntur. Moneta vtuntur aurea, eademque non signata, in minutioribus rebus cochleis quibusdam vtuntur, qui ex Persea huc conuehantur, homines naturā mites atque placidi. Hinc ad Syrochum Azoad desertū est illis aridissimum, ad Apelioten Tegazæ desertum, ad Vulturum desertum de Benicarzi. Horum verò postremorum Tegazæ nimirum & Benicarzi desertorum montibus salis petrei ingens eruitur copia, vtpote huius minæris abundantibus, atque id Arabes mercatores ad Tombuti regnū venale deferunt, vbi fodientiū sal miseria maxima est, quod extrema sapenūm fame enecentur, quoties non satis tempore mercatores adueniūt, cum præter id quod ab iisdem adfertur cibi nihil

Quarta pars Africa.

Urbes hodie in ea cæteris nobiliores sunt Alexandria ab Alexandro Magno in extremitate maris Mediterranei loco situque pulcherrimo condita, multum tamen vetustæ celebritatis eius intercidit, ex quo Mahometi imperio subiecta est, quamuis etiamnum imperium sit, quo ex omnibus ferè orbis partibus Europa, Asia, Africaque mercatus gratia confluere solent negotiatores. Alcaïrum non minori fama celebre alterum est mercatorum emporium, familiarum vltra octo numerat, Ciuitas in pulcherrima planicie montis Mucatum duobus à Nilo passuum millibus distita, posita, perpetua mœniorum serie portisque ferreis circumcincta. Verùm hinc Ægypti vrbes describere non est nostri instituti. Dicuntur Ægypti scientiarum ferè omnium amantissimi, studiosissimi que olim fuisse: quare & Astronomiæ, Geometriæque artium inuentionem plerique illis acceptam referunt. Cùm enim Nilus quotannis sua inundatione agrorum, possessionumque terminos ac limites confundere solet, apprimè illis huius doctrinæ scientia necessaria erat. Literas verò ipsos Græcis priores habuisse nulli ferè dubium est, & ab Hebræis verisimile est earum cognitionem accepisse. Per vniuersum orbem huius regionis fertilitas famata laudataque est, quæ ob Nili excrecentis statis anni temporibus inundationem accidit, vnde & horreum totius mundi dicta olim Ægyptus, Romanos eo nomine deuinctissimos sibi habuit. Ea autem inundatio circiter Iunij 17. incipere solet tempore æstiuæ solstitij, quo reliqua omnia ferè flumina diminuuntur ac decrescunt, maximis tum in hoc nostro hæmisphærio Solis ardoribus existentibus, quo tempore hyems est, ad Nili flu. ortum seu fontes habitantibus. Quo argumento adducti nonnulli eius incrementi causam niues dixere, quæ ijs in montibus liquefacta, tantæ inundationis occasione præbeant. Verùm hæc disputandi breuitatis causa omittimus. A prædicto itaque tempore continuis quadraginta diebus crescit, totidemque decrescit. Nec verò omnem Ægyptum Nilus fœcundat: sed eam tantum quæ vtrinque eius ripis adiacet partem, cùm nullibi vltra trium milliarium spacium per arua vagetur. Hanc igitur portionem æstiuo sydere exundans limo secum adducto irrigat ac fœcundat, aded efficacibus aquis ad generandum, alendumque, vt præter id quod scaturit piscibus, quod Hypothamos Crocodilosque vastas beluas gignit: glebis etiã infundat animas, ex ipsaque humo vitalia effingit. Hoc eo manifestum est quod vbi sedauit diluuium, ac se sibi reddidit per humentes campos, quædam nondum perfecta animalia, sed tum primum accipientia spiritum, & ex parte iam formata, ex parte adhuc terrea visuntur. Quare adducti nonnulli in Ægypto, tum hominem, tum cætera animantia primo ex limo solaribus radijs formatum asseuerare ausi sunt: de qua re lege Theodorum Siculum lib. 1. rerum antiquarum cap. 1. Infra Nili nouissimum catacacten Elephantis Nili insula est nauigationis Ægyptiæ finis, hodie Michias à nonnullis dicitur. In ea est Nilimetrium puteus quidam in Nili ripa, ex integro lapide constructus, in quo & maxima & minima, & mediocra Nili incrementa adnotantur, nam putei aqua pariter cum Nilo crescit & decrescit. In eius medio collocata est columna, distincta quibusdam notis in cubitos 18. quæ putei est profunditas. Hæ verò notæ incrementorum mensura sunt. Prima itaque die duobus, altera tribus digitis eleuantur putei aqua, altera verò semi cubito, sicque deinceps, donec sui incrementi perfectam habeat excrecentiam. Hæc itaque obseruantes ex his signis ac diebus multo ante futuram Nili excrecentiam cognoscunt, idque omnibus prædicunt. Quæ res agricolis ad aquarum conseruationem, & aggerum ac canalium effossionem, principibus verò ad prouentus vtilissima est, ac insuper etiam futura annonæ abundantiam caritatemque prædicat. Decem enim cubiti sterilitatem, duodecim annonæ mediocritatem, quindecim securitatem abundantiamque afferunt, octodecim verò & magnæ alicuius calamitatis præsagium esse dicuntur. Hunc flu. à Moyse Gihon appellatum volunt, vnum ex ijs quatuor quæ Paradysum terrestrem irrigant. Oritur in Goianæ regno vltra æquatorem versus Antarcticum, in motibus Lunæ dictis, ob mirandam eorum altitudinem, ab accolis montes Beth vocantur. Indeque Septentrionem versus fertur, lacusque efficit Zafflan quidem versus Ortum priori. Zembre verò ac Zaira altero suo torrente, qui fontes nuncupantur, ac paulò citra æquatorem in regno Chedazaflan, coniuncti continuo versus Boream cursu multorum annuum accessu auctus, per inferiorem fertur Æthiopiam, Meroenque insulam amplam in duos ramos, scissus complectitur, quibus sese in vnum alueum recipientibus, deinceps varijs flexibus gyrisque nunc hæc, nunc illac actus, donec Cairum magnam præterlapsus, in plures deriuatur alueos. Eum locum quem Delta à figura quam Græco illi elemèto similem habet, efficit. Indeque septem ostijs in Mediterraneum mare effunditur. Primum Canobicum patet versus Libyam, post hoc Bolbiticum, Sebenniticum, Pharniticum, Mendesium, Taniticum, postremò Pelusiacum Arabiæ conterminum, ab oppidis denominata omnia. Hic itaque integer totius Africæ circuitus est, à Septentrione quidem Mediterraneo mari, ab Occidente Athlantico, Hesperioque Oceano, à Meridie Capite bonæ spei, ab Ortum verò Oceano Indico, mari Brassodo, ac sinu Arabico, marique rubro limitatus, præter innumeras easdem vastissimas solitudines, aridissimaque

deserta, Regna amplissima cõprehendit circiter 137. è quibus 30. plus minus nefando Mahometis dogmati parent, reliqua aut Christianismum tuentur Magno Æthopiæ Imperatori subiecta, aut heresib⁹ addicti, partim cù Christianismo, partim cù Iudaismo participantes, cuiusmodi sunt qui Nubiam incolunt, aut Idolatriæ cum Mahometis erroribus mixtæ, imbuti, aut in vniuersum Idolatriæ dediti: aut nec Dei, nec Legum, nec Religionis vllò cultu tanguntur: cuiusmodi plerique sunt qui Caput Bonæ spei accedunt. Insularum præterea etiam vtrique mari innatantium ingens multitudo, huic alteri orbis parti annumerandæ, quarum enarrationem hic breuitatis gratia omitto. Quæ enim ratione & montium, & fluuiorum, reliquarumque huius partis rerum, vt pote Minærarum, nec non Thermarum descriptionem consultò præterimus, suo loco illa cùm dabit occasio, tractaturi. Superest & huius partis situm quem ad cœlestes circulos habet, consideremus. Itaque omnibus illis populis, qui ab Amare regno eiusque Parallelo qui est æquinoctialis circulus ad Gahozæ vsque regnum, seu interioris Libyæ Borealem terminum, eiusque parallelum qui est Cancri tropicus habitant, accidit vt Sol bis quotannis per Zenith capitis eorum transeat. Sub æquatore autem degentibus quouis anni tempore dies sunt æquales noctibus, & stellæ omnes perpetua oriuntur, occiduntque vicissitudine. Vmbræ autem eorum Meridianæ quandoque in Austrum vergunt, quandoque in Septentrionem declinant, quandoque nusquam defleunt. Cùm autem Sol bis verticibus eorum immineat ad æquinoctialia Arietis Libræque puncta motu suo delatus, ab hisque discedens, vel in Boream euehatur, vel in Austrum decumbat, fit vt vmbra eorū meridianæ aliàs nullæ sint, aliàs in Meridiem vel Septentrionem procidat. Extra æquatorem sub quouis parallelo dies annuatim bis ad æquatorem noctibus, æstiuæ dies producantur, noctes deficiunt, hybernæ noctes contra extenduntur, dies minuuntur. Quædam stellæ polo Boreo propinquæ perpetuò apparent, quædam cum Antartico depressæ semper latent. Reliquæ oriuntur & occidunt, tantoque varietas hæc maior & euidentiore fit, quanto loca quæuis ab æquatore longius distidat. Sub quocunque insuper parallelo inter æquinoctialem & tropicum vtrumuis habitantibus, quouis anno Sol bis fit verticalis, quo tempore vmbra illi meridianas nullas habent. Rursus ad Austrum illis procidunt eadem vmbra Meridianæ, cùm Solem in Borea vident, contra in Boream protenduntur, cùm Sol illis versus Austrum videtur. Sed sub tropico vtrouis versantibus Sol semel tantum fit verticalis. Vmbram igitur ipso solstitij die meridianam nullam habent. Reliquo toto anni spacio Cancri quidem tropico subiectis in Boream, Capricorni verò in Meridiem vmbra iaciuntur meridianæ. Et his omnibus dies maximi proportionem crescant, habentque degentes inter tropicos solstitia quatuor duo alta, Sole supra verticem eorum transeunte, & duo ima Sole Cancrum Capricornumue occupante. Itemque æstates duas, totidemque hyemes quotannis experiuntur. Ijs tandem qui intra alterutrum tropicorum, circuloque Arcticum aut Antarcticum degunt, Sol verticem nunquam attingit, tantoque longius à vertice singulorum distidat, quanto quique eorum ad Arcticum Antarcticumque circulos accedunt propius. Ideoque vmbra eorum, qui citra Cancri circulum siti sunt, Meridianæ in Boream perpetuò feruntur, illorum verò qui vltra Capricorni tropicum versantur, in Meridiem semper sparguntur, finitæ tamen sunt ac proportionem gnomonibus congruunt: dies etiam eorum maximi proportionaliter augentur, ni diei naturalis spacium excedant. Atque hæc sunt quas Africa sentit earum rerum varietates, partim cum Europæis, Asiaticisque communes, partim ab iisdem discrepantes. Amphysciorum siquidem (hoc est eorum qui tam in Boream, quam in Austrum vmbra mittunt Meridianas, quales sunt qui inter vtrumque tropicum siti sunt tota Nigritarum terra Æthopiæque) ratio eadem est quæ nonnullorum Asiæ populorum ac Americæ. Heterosciorum verò ratio (hoc est eorum qui in alteram tantum partem, seu in Austrum semper, seu in Boream perpetuò vmbra iaciunt Meridianas) etiam Europæis conuenit, Perisciorum verò Europæis, Asiaticisque nonnullis, nec nõ terræ incognitæ Australi, itemque Americæ terræ Septentrionali parti, cõmunis est, ij enim vmbra per gyrum circumducunt, cuius rei tota Africa experta est, perinde vt Europa ac terra Australis Amphisciorum experta sunt. Climata itaque continet Africa Borealia quidem quinque, sic vt locus is quo in Septentrionem vergit maximè, diem habeat prolixiorem horarum 14½. Meridionalia verò sex, vnde locus eius Australissimus circa Leonem Oceani diem experitur prolixiorem horarum 15. Extenditur verò ab Occidente in Orientem à gradu longitudinis 5. vbi caput Viride vsque ad grad. longit. 85. vbi caput Guardafumi, à Meridie verò in Boream, à gradu 40. latit. Meridionalis vbi Leo Oceani ad grad. 37. lat. Septentrionalis, vbi strictum Gibraltar, milliaria itaque continet ab Occasu in Ortum, vbi longissima est, Germanica 978. seu Italica 5912. ab Austro autem in Boream, vbi longissima est, Germa. quidem 1155. Ital. autem 4620.

ASIAE UNIVERSALIS ENARRATIO.

A S I A tertia orbis pars, omniumque maxima, quippe quæ habitati orbis propè mediū sibi vindicat, ab Europa Tanai fluuio, palude Mæotidis, ponte mariquæ Aegæo, ab Africa verò finu Arabico, deinde linea quæ hinc in mare Mediterraneum ducitur, discreta versus Occasum, tribus alijs partibus Oceano iungitur, qui ab Oriente Eous, à Meridie Indicus, à Septentrione Scythicus appellatur. Mediam quodammodo Taurus mons ab Occidente in Orientem porrectus secat, latitudinē stadiorum 3000. longitudinem autem eandem quam ipsa Asiæ continens, obtinere dicitur, à Transmarina scilicet Rhodi ora, vsque ad Indiæ Scythiæque extrema Orientem versus, stadiorum circiter 58060. Tam latum autem patensque esse fertur, quicquid Asiæ nomine continetur, vt Europam Africamque simul iunctus, sua vastitate excedat. Cælo gaudet temperato, soloque fertili, ob idque omni animantiū genere cultissima existit. At verò hæc cum talis tantaque sit ipsa Europa, nec frequentior populosiorque, nec cultior existat: quod partim asperrimis montibus, partim in immensum vastis solitudinibus, arenis, maribusque impedita, partim etiam alicubi immanium ferarū ac atrocissimarum beluarum, serpentiumque gregibus infecta, aut nullius, aut prauissima sit habitationis. Id nominis autem vnde adepta sit, à Priscis variè traditur: nonnullis enim Asius Manæi Lydi filius vocabuli author censetur, alijs Asia Oceani & Cethios filia Iapeti vxor creditur appellationis huius occasio extitisse. Cæteris ab Asia Promethei matre sic dicta videtur: cuius rei fidem penes authores relinquemus. Nos ad eius nonnullam superficiariam tantum accingamur enarrationem, nudis saltem regionum nominibus, nonnullorumque montium ac insigniorum fluminum assignatis, cum loci angustia, Prouinciarum singularum descriptiones haud ferat, & illæ sequentibus partim tabulis vtuncque pertractentur, partim etiam oblata occasione olim ampliore (fauente Deo Opt. Max.) vberius eas declarandi nobis animus sit. Omnis itaque continens præscriptis superius limitibus bifariam partitur, in minorem scilicet, & propriè sic dictam Asiā, & maiorem, quæ rursus in Asiā Indiāque diducitur: hæcque denuo in Occidentalem & Minorem Indiā intraque Gangem, & in Orientalem Maiorem, ac extra Gangem Indiā dispescitur. Sunt autem vltra hanc diuisionem generalem plurimæ huius tam vastæ terræ partes, ac Prouinciæ penè innumeræ. Eam autem & si non totam, Ptolemæus Geographorum princeps, libris tribus descripsit, quinto, sexto & septimo, idemque 12. tabulis, prouincias eius faciens 48. Quamquam in ultimo Catalogo libri octauo apud eundem non vsque ad eodè clarum est, num Pontum ac Bithyniam duas faciat regiones, an Galatiam & Paphlagoniam: Vtræque enim illic binæ, quæ in quinto singulæ nec distinctæ. Idem de magna Phrygia & Syria caua dubitatur. Sunt autem in quinto hæ nationes. Pontus ac Bithynia, quæ propriè Asia dicitur, Phrygia magna, Lycia, Galatia, Paphlagonia, Pamphylia, Cappadocia, Armenia minor, Cilicia, Sarmatia, Asiatica, Colchis, Iberia, Albania, Armenia maior, Cyprus Insula, Syria Caua, Phoenice, Palestina, Iudæa, Arabia petraea, Mesopotamia, Arabia deserta, Babylonia. In sexto hæ sunt nationes, Assyria, Sufiana, Media, Persis, Parthia, Carmania deserta, Carmania altera, Arabia felix, Hircania, Margiana, Bactriana, Sogdiana, Sacæ, Scythia intra Imaum montem, Scythia extra Imaum montem, Serica, Aria, Paropanisus, Drangiana, Arachosia, & Gedrosia. In septimo libro sunt hæ. India intra Gangem fluuium, India extra Gangem, Synarum regio & Tabrobane Insula. A recentioribus autem Cosmographis sic hodie enumerantur huius terræ Prouinciæ: Asiæ minori annumerantur prouinciæ 19. Pontus & Bithynia nunc Turcia, Natolia, propriè Asia minori, Briquia olim Lycia, Galatia seu Gallogræcia, Sathalia olim Pamphylia & Mesopotamia, Cappadocia, Anadolia seu Armenia minor, quæ & terra Ararath dicitur. Cilicia nunc Carmania, Sarmatia Asiatica nunc Tartaria pars, Colchis, nunc Mingrelia, Georgiana olim Iberia magna, Albania Orientalis, nunc Suria, Armenia maior, Syria, Palestina, Arabia petraea, nunc regnum Baraab, Diarbeck olim Mesopotamia pars, Arabia deserta, Babylonia, nunc terra de Bagadeth. Omnes subiectæ Turcis, præter Georgianam, Armeniam maiorem, Babyloniā & Sarmatiam Tartaris parentem. Asiæ maiori itidem 19. dantur Prouinciæ: Azymia olim Assyria, Seruan olim Media & Persia, Xaich Ismael olim Sufiana: Persidis pars, Terra Iex olim Parthia, Arabia felix, Desertum Dulcinde, olim Carmanis desertum, Cassam, que & Hircania, Margiana, Sogdiana, Bactriana, Sacæ, Scythia intra Imaum montem, Scythia extra Imaum montem, Serica nunc Cambalu, Hetia, Turquestan, Drangiana, Arachonia, Euzerath olim Gedrosia, quibus nonnulli addunt Sablestam Prouinciam olim Paropamisum dictam. Omnes subiectæ sunt Persarum Imperatoribus dictis Sophy, exceptis Turquestan, Cambalu & Scythijs qui Tartaro subsunt. Indiā autem modernam quadripartitam faciunt. Indiā nimirum intra Gangem flu. totius Indiæ florem, Indiā extra Gangem, Indiā superiorem seu Orientalem, in qua Cataya prouincia, & Indiā Meridionalem, quæ Morfuli & hæc regna continet. Hæ itaque nationes ac prouinciæ huius cōtinentis in infinitas propemodum alias dynastias, dominia regnaque dispescuntur, quorum in sequentibus tabulis quantum loci angustia patitur, mentio fiet: nunc autem iam dictarum regionum succinctè limites, situmque demonstrabimus. Pontus cum Bithynia ex aduerso Thraciæ sitæ sunt, intercedente Propontide ab Occasu vsque ad Olympum montem, deinde ab Aquilone Ponto Euxino terminatur, ab Ortu Galatia, à Meridie regione quæ propriè Asia. Montes habet Olympum & Horminium, fluuios Sangarium, Ascanium, Pnyllum, Parthenium, Asia propriè sic dicta nunc Turcia appellatur vel Natolia. Limites eius Occidentales Hellepontus, deinde Aegæum, Icarium & Myrtoum maria. Reliqua latera Galatiæ, Lyciæ, & Pamphylia confinia terminant. Montes in ea Ida, ex quo quatuor fluuij, Elapus, Grenius, Simoentes, & Scamandrus scaturiunt. Phrygiæ mons Cimeus & Timnus, supra hos Lydiæ montes, Mefotes, Tmolus, & Minas, nec non Micalis mons inter Caistrum & Meandrum fluuios. reliqui amnes sunt Caicus, Hermus, Pactolus. Lycia omnis montibus

Phoenice à Septentrione à Caria, Cadmo ab Asia propriè dicta, Mosicyto à Pamphylia ab Ortu distinguitur. Calbi, Xantho & Lymyra fluminibus rigatur. Galatia limites habet ab Occasu Bithyniam, & partem Asiæ propriæ seu minoris, à Meridie Pamphylia, ab Ortu Cappadociam, à Septentrione Pontum Euxinum: in hac Paphlagonia comprehenditur ad Euxinum Pontum. Montes habet Oligam & Didymum. Fluuios autem Zaliscum & Alim. Pamphylia terminatur ab Occasu Lycia ac Asia, à Septentrione Galatia, ab Ortu Cestro fluuio, à Cilicia & Cappadocia, à Meridie montibus & mari suo. Terra olearum fertilis est. Montes habet Lyciæ montanis continuos. Horum qui maximè in Septentrionem vergit Celenorum tumulus dicitur, qui deinde Lyciæ attinet Taurus mons, qui per totam Asiā, Armeniam, Scythiamque flexuosus serpit. Fluuijs humectatur Cestro, Euredone, & Cataracto. Cappadocia olim Leucosyria, à Cappadoce eius regionis fluuio sic dicta: frumento, pecoribus, præsertim autè equis generosis nobilis: inter Halim fluuium ab Occasu, inter Taurum, Antitaurum & Scordiscum montes, & Thermodontem fluuium continetur. Mediterranea eius Argeus mons occupat, vnde Melas fluuius per minorem Armeniam decurrès, postea Euphrati miscetur. Mediam autem Cappadociam Iris fluuius flexuoso ambitu ex Scordisco monte peragrat. Armenia minor à Septentrione & Occasu habet Cappadociam, ab Ortu Armeniam maiorem, distinctam ab ea Euphrate flumine, à Meridie Ciliciam. Cilicia terminatur ab Occasu Pamphylia & Cestro fluuio, à Septentrione mōte Tauro, Cappadocia & minore Armenia, ab Ortu Ammano monte, à Meridie Issico sinu, siue Cilicio mari. Mediam hanc Cydnus fluuius irrigat, amnes reliqui sunt Orimagdus, Calydnus, Lamus, Sarus, Pyramus ex Tauro in Cypricum mare descendit. Sarmatia Asiatica terminatur, à Septentrione terra Ptolemæo incognita, ab Occasu Sarmatia, Europæa, Tanai fluuio, Mæotide palude ac Cimmerio Bosphoro, à Meridie Euxino mari, Colchide, Iberia ac Albania, ab Ortu Scythia intra Imaum montem & mari Caspio. In hac Amazones, montes Hyperborei, & Caucasus, Alexandri columnæ. Hæc Sarmatias Ptolemæi authores, alij Scythias nominant, ac de alijs duabus Scythijs aut nihil aut parum tradunt: tameis omnes Septentrionis populos Scytas nominant passim. Colchis diues opum regio, & amnibus auriferis nobilitata, habet à Septentrione Sarmatiam Asiaticam, ab Occasu Pontum Euxinum, à Meridie maiorem Armeniam, ab Ortu Iberiam. Fabula est Iasonem ex Thesalia cum Argonautis huc aduentasse, aureumque Vellus abstulisse. Montes ab Aquilone præteriti ex Caucauo oriuntur, à Meridie Moschili adiacent. Fluuij Corax, Hippus Cyaneus, Phasis, omnes ex Caucauo orti in Pontum Euxinum deuoluuntur. Iberia vndique montibus septa, terminatur à Septentrione Sarmatia, ab Occasu Colchide, à Meridie maiore Armenia, ab Ortu Albania. Vtrum ab his Hispani Iberi, an verò hi ab Hispanis oriundi sint, lis est apud authores. Quatuor aditus in Iberiam ducunt admodum difficiles. Ex Colchide itur per angustias montis, per quas Phasis excurrit 120. pontibus transmeandus. Nec minus difficilis ex Nomadibus aditus patet. Ex Albania verò via est per petrâ excisam, dehinc per stagnum, quod amnis ex Caucauo cadens efficit. Ex Armenia quoque per angustias itur, quæ circa Cyrum fluuium sunt. Albania habet à Septentrione Sarmatiam, ab Occasu Iberiam, ab Ortu mare Caspium, à Meridie Armeniam maiorem, sic dicta, quia in ea Incolarum pueri albis capillis nascantur, plus cernentes noctu per oculos, quam interdiu. Regio frigida & aspera. Canes tanta corporis mole gignit, vt Taurum & Leonem premant. Tres autem dictæ regiones hodie Tartariæ ascribuntur, Mons Caucasus hanc à Sauronatis dirimit. Habet autem idem mons portas quas Sarmathicas vocant authores, & portas Albanias. Fluuij Albanis sunt Cyrus, Albanus, Cæsius, Gerrus, & Soana ex Caucauo perfluentes in Hyrcano mari desinunt. Armenia maior terminatur à Septentrione Colchide. Iberia ac Albania, ab Occasu minore Armenia ac Euphrate parte etiam Cappadocia, ab Oriente mari Caspio & Media, à Meridie Mesopotamia atque Assyria. In montibus Armeniæ post Diluuium Arca Noë confedisse dicitur Genes. cap. 8. Addunt quidam etiam in Gordiæis montibus. Montes etiam in ea Antitaurus & Periardes. Hinc Euphrates nominatissimus fluuius oritur, qui Armeniam in duas diuidens partes, dein post mille circuitus Tigri cōiunctus, iuxta Babylonis limites in sinum Persicum egreditur. Ex eodem etiam monte fontes habet Araxes fluuius, qui in Ortum tendit. Cyprum insulam quod eam in Europæa marique Mediterraneis insulis tractauerim, hic prætereo. Syria variarum opum diues, frugum fertilis, & Balsamis opima. Natio Iudæorum scriptis mirè celebrata. Terminatur à Septentrione Armenijs, ab Occasu Syriaco pelago, à Meridie Iudæa Palestina, intercedente Carmelo monte, ab Ortu Arabia deserta, Mesopotamia, ac flumine Euphrate. Sub ea Phoenice comprehenditur, ex qua Phoenix auis, & Syria Caua siue Cœlesyria. Montes habet Pierium, hinc Sinoas flu. versus Aquilonem ad Euphratem vsque procedit. Cæsiū montem, Libanum montem diuersarum specierum fertilitate præditum. Hinc quatuor fluuij labuntur, Ador in Occasum, Eleutherus in Occasum Hybernum, Orcus qui & Verne in Aquilonem, Chrysooroas in aduersam partem. Antilibanum montem, ex hoc Leon flu. Syriacum mare petit, & Iordanis latè per Iudæam spargitur. Hippum & apud Arabiam desertam Alladamum montem. Palestina Iudæa Syriæ pars habet, à Septentrione Phoeniciam, ab Ortu Syriæ partem, à Meridie Petram Arabiam, ab Occasu Syriacum pelagus. In ea Iordanis fluuius in lacum Genesareth effunditur: quem à Ptolemæo Tiberiadis lacum dictum puto, denique in Asphaltida labitur, quod mare mortuum seu Sodomorum vocant. Arabia triplex est, Petra terminatur ab Occasu Egypto, à Septentrione Palestina Iudæa, à Meridie interiori sinu Arabico, ab Ortu Arabia felice & deserta. In hac Petra est Metropolis, vnde regioni nomen. Hæc olim Nabatæa dicebatur. Arabia deserta habet à Septentrione Mesopotamiam, ab Ortu Babyloniā, à Meridie felicem Arabiam, ab Occasu Syriam & Arabiam Petram. Regio ingens, montuosa, arenosa, & verè deserta. Arabia felix quæ à Ptolemæo lib. 6. describitur, à Septentrione habet Petram atque desertam Arabiam, ab Occasu sinum Arabicum, à